

رام - چهاردهم ارداد

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازدهای امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهاردهم مرداد

روز پنجشنبه چهاردهم مرداد سال ۱۲۳۱ سه تن از پیروان باب ناصرالدین شاه را ترور کردند و این نقطه‌ی چرخش سیاستهای او درباره‌ی بابی‌ها شد. با این همه مهمترین رخداد چهاردهم مرداد ماه آن است که مظفرالدین شاه قاجار در سال ۱۲۸۵ هجری خورشیدی فرمان مشروطه را در آن امضا کرد و به این ترتیب تجدد سیاسی در ایران به کرسی نشست. دوازده سال بعد نشریه‌های مشروطه‌خواهان چندان رونق گرفته بود که وقتی روزنامه‌ی نوبهار را توقیف کردند، در همین روز به سال ۱۲۹۷ ملک‌الشعراى بهار با همان شکل و قطع روزنامه‌ی «زبان آزاد» را چاپ کرد که امتیازش به یکی از دوستانش تعلق داشت. بهار شعر «بث‌الشکوی» را در شرح توقیف روزنامه‌اش سرود و در همین جا چاپ کرد:

تا بر زبر ری است جولانم
آزرده و مستمند و نالانم...

در همین روز به سال ۱۳۳۴ پنجاهمین جشن سالگرد مشروطه‌ی ایران با شکوه زیاد برگزار شد که به مناسبتش تمبر هم چاپ کردند.

در سیاست جهان این روز با چندین تحول نظامی و نهادی مصادف بوده است. در سال ۲۵ میلادی گوانگ‌وو سلسله‌ی هان را پس از عصر فترتی که دودمان شین پدید آورده بود، احیا کرد. در ۱۳۵ میلادی سپاهیان رومی دژ بتار را در مرکز فلسطین فتح کردند و بعد از کشتار سهمناک مردم منطقه پس از چهار سال بر شورش شمعون بارکوخبا غلبه کردند. در ۲۸۹ هجری خورشیدی آخرین موج تاخت و تاز دانمارکی‌ها در انگلستان پس از شکست مهاجمان از قوای ادوارد مهتر و اتلرد در نبرد تاتن‌هال پایان یافت، و در ۳۱۸ قوای زامورا به رهبری عبدالرحمن سوم اموی بر سپاهیان لئون به فرماندهی رامیروی دوم در نبرد آلاندیک غلبه کردند و راه پیشروی مسیحیان در قلمرو مسلمانان را بستند.

نامه‌های پایروس بار کوخبا به سردارانش که در غاری در بتار کشف شده

در سال ۱۲۰۳ کنستانتین کاناریس رهبر نیروهای استقلال طلب یونان در نبرد ساموس بر ناوگان متحد مصر و عثمانی غلبه کرد. در ۱۳۱۹ اتحاد جماهیر شوروی لاتویا را اشغال کرد و به قلمرو خود افزود و در ۱۳۲۰ آلمانی‌ها در نبرد اسمولنسک روسها را شکست دادند و سیصد هزار سرباز ارتش سرخ را اسیر گرفتند!

در سال ۱۳۳۹ بورکینا فاسو از فرانسه مستقل شد، در ۱۳۴۴ با عبور سربازان پاکستانی از خط مرزی جنگ بین هند و پاکستان آغاز شد و در ۱۳۵۸ مائوئیستهای افغانستان که سازمان رهایی افغانستان را با رهبری فیض احمد تاسیس کرده بودند، با همکاری مجاهدین اسلامگرا کوشیدند قدرت را با شورش نظامی به دست بگیرند ولی موفق نشدند. (تصویر روبرو آرم پرچم این گروه را نشان می‌دهد)

این روز در ضمن با زندانیان و شورش‌شان هم نسبتی داشته است. در ۱۳۲۳ و اواخر جنگ جهانی دوم ۱۱۰۴ زندانی جنگی ژاپنی در اقدامی هماهنگ از اردوگاهی در استرالیا گریختند و ۵۴۵ نفرشان موفق به فرار شدند. هرچند همه‌شان در نهایت کشته شدند یا خودکشی کردند و یا دوباره دستگیر شدند. دقیقاً در همین روز شورشیان لهستانی اردوگاه کار اجباری گسیووسکا در نزدیکی ورشو را گرفتند و همه‌ی ۳۴۸ زندانیان یهودی‌اش را آزاد کردند. این اردوگاه کمتر از یک سال بعد به زندان و شکنجه‌گاه ن ک و د (پلیس سیاسی شوروی) و بعدتر به اردوگاه کار اجباری رژیم کمونیستی لهستان تبدیل شد. باز در همین روز بنا به روایتهای متفقین نازیها از این روز به مدت یک هفته بین چهل تا پنجاه هزار شهروند و زندانی جنگی و سیاسی را در محله‌ی وولا در ورشوی لهستان کشتار کردند. بنا به این روایت کل این انبوه اجساد سوزانده شده و خاکسترش در سوراخی در زمین دفن شد، در نتیجه جسد‌های این قربانیان هرگز کشف نشد و پذیرفتن این روایت به امری ایمانی و اعتقادی سیاسی

وابستگی پیدا کرد! در ضمن نلسون ماندلا هم در چنین روزی به سال ۱۳۴۱ در آفریقای جنوبی زندانی شد و سی و هشت سال بعد را در زندان ماند.

محل منسوب به کشتار وولا

زندانیان اردوگاه کار اجباری گسیووسکا پس از آزادی

رخدادهای پراکنده‌ی دیگری هم در این روز رخ داده‌اند. در ۹۶۱ هجری خورشیدی سر همفری گیلبرت اولین مهاجرنشینی انگلیسی در آمریکا را در نیوفاندلند لابرادور تاسیس کرد. در ۱۲۴۰ ارتش آمریکا رسم تازیانه زدن به سربازان را لغو کرد، در ۱۲۹۳ اولین چراغ راهنمایی برقی در کلیولند اوهایو کار گذاشته شد و در ۱۳۰۵ هری هودینی مهمترین شعبده‌بازی‌اش را اجرا کرده و پیش از آن که از درون تانکی انباشته از آب بگریزد به ظاهر ۹۱ دقیقه زیر آب ماند! در ۱۳۶۰ هم رونالد ریگان به کارمندان خطوط کنترل هوایی که اعتصاب کرده بودند فرمان داد به سر کار خود برگردند و چون ایشان اطاعت نکردند، هر ۱۱۳۵۹ نفرشان را از کارشان اخراج کرد!

سویچیرو هوندا

هری هودینی

سر همفری گیلبرت

زادگان نامدار این روز عبارتند از گی دو مویسان نویسنده‌ی فرانسوی (۱۲۲۹)، آرتم ایوانویچ میکویان سیاستمدار روس (۱۲۸۴)، و نیل آرمسترانگ فضانورد (۱۳۱۹). عیدالله بن یحیی بن خاقان مروزی وزیر خلیفه متوکل عباسی (۲۵۶) و سویچیرو هوندا بنیانگذار شرکت هوندا (۱۳۷۰) هم در این روز درگذشته‌اند.